

LATVJU ZINĀS

Nr. 14. (437).

Ceturtdien, 1950. g. 6. aprīli

Ļielajā politikā

RUNĀ PAR KAŅU

ASV kara flotes zemūdeņu lietu viceadmirālis Momsens runā, 28. martā Amerikas kara inženieru biedrībā, apgalvojot, ka Krievija uzsāks karu pret ASV, tikko Kremļa pārliecināsies, ka „kārtis sadalījušās krievu labā.” Momsens piebilda, ka viņš nevarot pateikt, kad tas notiks, bet krievi pieliekot visas pūles, lai līdzās milzu sauszemes spēkiem izveidotu spēcīgu floti. ASV strādā pie zemūdeņu iznīcināšanas līdzekļu izveidošanas. Tās pašlaik būvē īpašas zemūdenes pretinieka zemūdeņu iznīcināšanai. Arī zemūdeņu atrāšanās problēma ir tuvu atrisinājumam. Zemūdenes un mīnas būs galvenie krievu ieroči cīņā ar ASV jūras spēkiem.

PAR KRIEVU IMPĒRIĀLISMU

ASV lielākās avīzes „The Chicago Tribune” izdevējs, pulkvedis Makkorniks, kādā runā šais dienās amerikāņu klubā Kopenhāgenā, starp citu, brīdinājis dāņus no komunistu propagandas, „jo viņi dzīvo pārāk tuvu Baltijas valstīm, kurās prezidents Ruzvelts Teherānā un Jaltā nodevis komunistiem.” Dāņiem esot daudz iemeslu justies apdraudētiem. Komūnisms un krievu impēriālisms soļo plecu pie pleca. Krievu armijas jau kādreiz bijušas Dānijā, Parīzē, Šveicē un Itālijā. Krievija jau kādreiz okupējusi Aļasku un Amerikas rietumpiekrasti līdz pat Sanfranciskai. Staļina mērķis ir atgūt visas zemes, kurās krieviem kādreiz bijusi vara. Mūsu uzdevums tuvākos 20 gados ir ASV konstitūcijas sargāšana, kas ir pasaules pēdējais cerību balsts.

MIRIS LEONS BLŪMS

Pag. nedēļu Parīzē 78 g. vecumā miris ar sirds trieku Leons Blūms, franču sociālistu vadonis pēdējos gadu desmitos, trīskārtējs ministru prezidents, tālu pasaulē pazīstams valstsvīrs.

Blūms cēlies no Elzasas, no bagātas žīdu ģimenes, — viņa tēvs bijis zīda fabrikants, pirmais sācis ražot viegli sakļaujamos melna zīda cilindrus (chapeau claque), sakrājis ievērojamus kapitālus. Leons Blūms uzaudzis greznos apstākļos, nekad nav pazinis trūkumu. Viņš studējis literatūru un jurisprudenci, parādīdams izcilas spējas; sajūsminājies par Žoresa rakstiem, sašutis par Dreifusa prāvu, viņš pievērsies sociālismam. Blūms publicēja vairākas spožas grāmatas; viņš rakstīja arī recenzijas par teātra izrādēm un referātus par zirgu sporta sacīkstēm spīdošā stilā. Tikai pēc I pas. kara, ievēlēts parlamentā, Leons Blūms pilnīgi piegriezās politikai, izceldamies ar asu prātu un runātāja dāvanām, īpaši jautājumos par Rūras apgabala toreizējo okupāciju. Drīz viņš bija lielās sociālistu partijas liders. Pēc Staviska skandāla, 1936. g. vēlēšanās franču sociālistu partija kļuva parlamentā lielākā. Blūms kopā ar kreisajām frakcijām, ieskaitot komunistus, nodibināja ts. „tautas frontes” valdību: pirmo reizi sociālists un žīds bija kļuvies Francijas ministru prezidents. Šai laikā Spānijā izcēlās pilsoņu karš. Blūms

GENERALIS MĀRSĀLS,

bij. ASV ārietu ministrs, 3. apr. teicis nozīmīgu galda runu:

Māršala plāna palīdzība, kas izlemta 1948. g. 3. apr., bet sākta realizēt mēnešus 3 vēlāk, ir izpildīta līdz pusei. Tā izvedama līdz galam un pabeidzama 1952. g. 30. jūnijā. Kauliņi ir mesti, nedrīkst būt nekādas stomišanās nedz atkāpšanās. Līdz šim izlietots pāri par 8 miljardi dolaru. Cerēsim, ka plāna palīdzība stimulēs Eiropas valstu vadītājus efektīvi atjaunot un stabilizēt saimniec. dzīvi. Vispār palīdzības programmas realizācija ir, pēc mana uzskata, tikpat svarīga kā kara operācija.

— Māršala plānu īstenojot, Eiropas valstīm 2 gados sniegts atbalsts pavisam 8.686 miljoni doll. apmērā. Visvairāk saņēmusi Lielbritānija (2,4 miljardi), Francija (1,8 miljardi), Rietumvācija, Itālija, bet Zviedrija — 84,5 miljona. Rūpniecības produkcija pacēlusies, salīdzinājumā ar 1938. g., par 15 proc., bet ja neskaita līdz Rietumvāciju, par — 29 proc.

ČERČILS PAR MIERA ILGUMU

Čerčils apakšnamā 28. martā starp citu pateica: „Ja arī būs laiks elpas atvilšanai, ja arī laiks tiks iegūts, es domāju, tā būtu smaga, varbūt pat liktenīga klūda iedomāties, ka mums dotais starplaiks varētu turpināties bezgalīgi vai pat turpināties ilgāk par dažiem gadiem.”

PSRS IEDZIVOTĀJU SKAITS,

pēc oficiālās statistikas, nupat pārsniedzis 200 miljonus. Maskavā dzīvo 5.100.000, Ļeņingradā 3.300.000, Krievā un Charkovā pa 900.000.

izveda dažas sociālas reformas: ievēda 40 st. darba nedēļu, garākus darba atvaļinājumus, kolektīvos darba līgumus, plašu apdrošināšanu, gatavojās nacionālizēt bruņošanās rūpniecību un dzelzceļus. Par to visu viņš saņēma asu kritiku un daudz uzbrukumu. Vēl 1937. g. Blūms iegāja kreisajā Šotana kabinetā kā ministru prezidenta biedrs. Pēc franču armijas ātrās sagrāves 1940. g. Viši valdība (Petēns-Lavals) Leonu Blūma kopā ar Dalādžē, Reino, ģen. Gamelēnu uc. nodeva tiesai, kurā īpaši Bl. gudri un spīdoši aizstāvējās, tā ka pēc mēneša prāvu izbeidza. Kad vācieši okupēja Francijas pārējos apgabalus, viņi Blūmu aizveda uz Buchenvaldi, pēc tam uz Adigē — uz „slavenību” koncentr. nometni, kur bijis arī Gustavs Celmiņš. Karāram beidzoties Blūmu atsvabināja. Viņš atjauno sociālistu lielo laikrakstu „Le Populaire” un nostājas pirmās pēckara valdības priekšgalā 1946. g. gan tikai uz 5 nedēļām.

Pēc II pas. kara franču sociālisti, Leona Blūma lielās autoritātes vadībā stingri norobežojušies no komunistiem, sekmīgi pret tiem cīnījušies urcinās. Leons Blūms ar saviem labiem sakariem sagādāja Francijai pirmo lielo aizņēmumu, sekmēja Atlantijas paktu. Bl. bija arī viens no Eiropas kustības prezidentiem.

— L. Blūms vairākkārt izrādījis lielu labvēlību Baltijas valstīm.

Jānis Porietis

Jaunajā pasaulē

Trešā pasaules kara invalids.

Nepārtraukti, ar īsām laika atstarpēm, jau vairākus mēnešus no Vācijas uz ASV ostām dodas transporta kuģi. Katrā okeāna pārbraukumā vērojama apm. šāda aina: satraukums un asaras, atstājot Eiropas krastu; tad izvietošanās uz kuģa, darba norikojumi, jūras slimība un dažkārt vētras. Par ēdienu gādāts bagātīgi un kārtība ir laba. Parasti paši pasažieri izdod kādu rotētu lapu, kurā visvairāk slavina transporta virsnieci.

Bet ne vienmēr pārbraukumi laimīgi. To sevišķi izbaudīja šo rindu rakstītājs: vispirms jūras slimību, tad — pret vētras brāzieniem nenostiprinātās smagās dzelzs durvis pārbaudīja manas labās rokas kaulu stiprumu. Protams, durvis bija stiprākas, un četru pirkstu kauli izrādījās sadragāti. Ar atzinību pieminu priekšzīmīgo medicīnisko palīdzību: steidzīgi Rentgena uzņēmumi, operācija un nemitīga ārsta palīdzība. Tikai Amerikas krastā noskaidrojās, ka IRO bēgļu transportus pret nelaiemes gadījumiem neapdrošina, un tagad varu sevi uzskatīt par trešā pasaules kara invalidu, kuram pašam jātiek galā ar savu nelaimi. Kam tu žēlosies.

Izcelotāji — liecinieki.

Transporta kuģi aizved pār okeānu desmitus tūkstošus trimdnieku un nelaimīgu cilvēku no dažādām Eiropas tautām, kur patstāvību, brīvību un kultūru iznīcina austrumu tirānija. Brauc latvieši, igauņi, lietuvieši, poļi, ukraiņi, dienvidslavi, čehi, rumāņi, ungāri, vācieši uc. Tur ir nopietni vīri un sievietes, kas brīvajā Amerikā cer dabūt patvērumu, darbu un maizi. Viņi ir aculiecinieki Maskavas Kremļa varmācībām, ar kurām iznīcina Eiropas tautas. Brauc strādnieki, zemnieki, amatnieki un kultūras darbinieki. Visvairāk poļu, tad baltiešu, ukraiņu un dienvidslavu. Tikai oficiālos izdevumos nav redzams neviens žīdu vārds. Pēc ticības — visvairāk katoļu, tad jūdu un luterāņu. Ņujorkā atbraucējus sagaida dažādu baznīcu organizāciju pārstāvji, kuri rūpējas par atbraucēju novietojumu un nogādāšanu darba vietās. Latviešus parasti sagaida arī Latvian Relief pārstāvji — bij. konsuls J. Zalmanis un māc. R. Zariņš.

Latvieši šejienes darbā.

Vairums tautiešu skaidri apzinās, ka Amerikā viņus sagaida tikai fizisks darbs. Bet ar šo darbu viņi cer izlauzt ceļu savām spējām. Piedzīvojis būv-inženieris, kas dzimtenē vadījis ievērojamus būvdarbus, brauc par jumtu sedzēju. Izcils ārsts ar lielu praksi strādās par laborantu, otrs par sētnieku, cits par slimnīcas noliiktavas strādnieku. Spējīgi inženieri būs būvju vai fabriku strādnieki. Labi juristi, skolo-

KRĀSAINAS LIEDIENU APSVEIKUMU KARTITES

Kr. 0:20 gabalā.

Pieprasiet: apg. DAUGAVA,
Garvarg. 11, Stockholm.

tāji — par mājkalpotājiem, laukstrādniekiem un būvstrādniekiem. Daudziem jāiesāk kā grīdu mazgātājiem vai trauku berzējiem slimnīcās. Te varētu taisīt veselu ekskursiju, pētot, kā izkārtojušies un jūtas darbā mūsu tautieši. Protams, darbs nav viegls. Visi saprot, ka jaunajā zemē darbam ierādīts gods un ka bez tā nevar ceļu sev izlauzt. Darba algas ir dažādas, sākot ar 75 centiem, līdz 1 dollaram un 60 cent. stundā, no 100 līdz 300-350 doll. mēnesī.

Lai gan mūsējiem sākumā daudz kas liekas svešs un neparasts ASV, tomēr viņi izjūt patiesu prieku, ka reiz tikuši ārā no Vācijas DP nometnēm un tagad ar pašu nopelnīto dolaru var visu nopirkt.

Neapmierinātie.

Būtu aplami apgalvot, ka visi atbraucēji ir apmierināti. Gan ar gandarījumu jāsaka, ka tādu nav daudz. Daudz ideālisma, mīlestības un pūļu izrādījušas tās personas, kurās centušās sagādāt galvojumus latviešiem Vācijā. Šo svētīgo darbu ir grūti novērtēt, — tas jāredz uz vietas. Baznīcu organizācijas, mācītāji un atsevišķas personas ir darījušas iespējamo, lai sagādātu pēc iespējas vairāk galvojumu.

Katrs atbraucējs jaunajā zemē cenšas uz Eiropu rakstāmās vēstulēs atvēlēt visu tikai rožainās krāsās, un adresātiem rodas iespaids, ka šie dzīvē rit kā Leiputrijā, ka nekas nav jāstrādā un dollari paši birst kabatā. Tā kā daudzie Vācijā apņēmusies strādāt katru darbu, pat misionē pie mežoniem. Bet atbraucēji un, atrazdamās aprūpē pie viena cienījama pilsoņa, kur vajadzējis pašai savus traukus nomazgāt, bijusi lielā izbrīnā: „Jāmazgā trauki? To es nekad neesmu darījusi un neprotu.” — Amerikā ir parasts, ka darba vietās un ģimenēs darbinieku parasti uzrunā nevis uzvārdā, bet priekšvārdā. Pat darba devējs dažkārt vēlas, lai viņu sauktu tikai priekšvārdā. Mans paziņa, kas nodarbināts mājsaimniecībā un uzrunāts vārdā, bija tomēr dziļi aizvainots par to. Kāda tautiete, kam Rīgā bijušas divi kalpones, kurās tā saukusi tikai priekšvārdā, tagad, kalpodama mājsaimniecībā, kādai draudzenei raksta: „Iedomājies to trakumu: namamāte ar pirmo dienu mani uzrunā tikai par Mariju!”

Latviešu rosība.

Lēnām, bet neatlaidīgi pieaug latviešu kultūrālā un sabiedriskā rosība. Protams, ne tik strauji, kā mēs to vēlētos. Nav jāaizmirst, ka ierodoties te katram vispirms jādomā par darbu un iztīku. Tikai pēc vairākiem mēnešiem var sākt domāt arī par citu. Sākumā sapulcēšanās vieta ir baznīca, kur pēc dievkalpojuma var satīkties ar citiem tautiešiem un pakavēties draudzīgās pārrunās.

Tikai pēc ilgāka laika sāk briest doma par kultūrālo un sabiedrisko darbību. Jau vairākos centros, kur dzīvo un strādā kāds skaits, nodibinātas apolītiskas latviešu organizācijas kultūrālai darbībai, tautas tradīciju saglabāšanai, savstarpējai palīdzībai.

Poriētis, JAUNAJĀ PASAULĒ (no 1. lpp.)

Latviešu rosība manāma Ņujorkā, Filadelfijā, Bostonā, Salemā un citur. Notiek pārrunas par latviešu centrālās organizācijas dibināšanu, bet šai jautājumā izpaužas domu dažādība. H. Rudziša izdots un Kārļa Rabača vadītais laikraksts „Laiks” sekmīgi cenšas paust amerikāņu latviešu domas, centienus un vajadzības. Tikai ļaui latviešu grāmatai vēl nav vajadzīgās atsaucības tautiešos, to maz pieprasa, maz lasa. Cerēsim, ka arī tam tiksīm pāri.

„Glūži manas domas.”

Kāds ievērojams latv. censonis sarunā norādīja, ka latvieši dažkārt, nōnākot lielāku tautu atkarībā, cenšoties nevajadzīgi tām izdabāt. Ievadam viņš atstāstīja anekdotu no tiem laikiem, kad Latvijā valdīja vācu muižnieki. Kādā muižā vagaris vienmēr un visur uz dažādiem barona vārdiem atbildējis: „Glūži manas domas, barona kungs.” Barons bijis ļoti apmierināts ar gudro un visa zinātāju vagari, bet kādreiz tomēr to pārbaudījis. Viņš teicis: „Vagar, rit sēsīm zirņus, bet lai tie labāki augtu, tos iepriekš izvārsīm.” — „Glūži manas domas,” skanējusi vāgara atbilde. Šis anekdots nāk prātā, domājot par Amerikas latviešiem, kas pulcējas Amerikas latviešu strādnieku biedrībā un izdod savu laikrakstu „Amerikas Latvietis.”

Jums vajadzētu paklausīties šos cilvēkus, kas pasaules apstākļus vēl saskata tādus, kādi tie bija pirms 45 gadiem, kas par mazo tautu, arī latviešu, brīvības un neatkarības cīņām par savām valstīm 1919. gadā, kad uz visiem laikiem tika iznīcināta vācu muižnieku vara Baltijas valstīs, nav dzirdējuši. Tie tagad zina tikai vienu kladzināt: „Glūži manas domas, tēvs un skolotājs Staļin!” Tagad visa demokrātiskā pasaule līdz ar Ameriku zina, ka austrumu tirannija Staļina vadībā apdraud visu pasauli un ir vi-

sa jaunuma perēklis. Cerēsim, ka reiz arī vecie ASV latvieši nāks pie prāta un saprašanas. Viņu laikrakstā izskan bažas, ka latviešu atbraucēji jau daudz no viņu vidus pratuši pārliecināt, ka trimdinieki ir tādi paši darba ļaudis, kas daudz cietuši no austrumu tirannijas un izbēguši Sibīrijas darba nāves nomelnēm.

Lasot šejienes sarkano „Amerikas Latvieti,” kas pārspēj „Cīņu”, pūzdams Maskavas stabulē, paliek slikti ap dūšu. Šie aklie un kurlie kā strausi iebāž galvas smiltīs, negrib dzirdēt brīvās pasaules balsi un savu nelaimīgo tautiešu patieso, smago stāstu par mūsu tautas ciešanām. Ar gandarijumu jākonstatē, ka viņu nav daudz un ar katru dienu paliek mazāk.

Dzīvs vēl latviskais gars.

Starp Amerikas latviešiem ir daudzi, kas nodzīvojuši te jau no bērna kājām, bet vēl šodien skaidri runā latviski. Vairākiem mājās ir plašas latv. grāmatu krātuves ar visjaunākiem izdevumiem. Viņi visus šos gadus sekojuši neatkarīgās Latvijas dzīvei un trimdiniekiem Vācijā snieguši palīdzīgu roku.

Starp Amerikas latviešiem ir tādi latviešu patrioti, kā J. Siebergs, kas, sasniedzis 88 g. vecumu, vēl šodien ir dedzīgs tautietis un pārliecināti saka, ka brīvā Latvija būs. Šie latvieši savā laikā vairākkārt apmeklējuši Latviju. Vajaga tikai parunāt ar veco latvieti, čellistu Arvēdu Brachmani, literātu F. Freidenfeldu un citiem, dzirdēt viņu skaidro latv. valodu, par latviešu rakstniekiem, māksliniekiem un kultūras darbiniekiem, un nobrīnīties par labu izpratni visos mūsu dzīves jautājumos.

Tanī pašā laikā veco amerikāņu jaunā paaudze, ar retiem izņēmumiem, prot latviski. Viņi saka: „Mēs nekānamies, ka esam latvieši, bet sevi uzskatām par amerikāņiem.” Bet nav

PSRS SAIMNIEC. GRŪTĪBAS

Polu publicists inž. T. Norvids, kuŗš sarakstījis vairākas ļoti asas grāmatas pret Maskavas varu, dibinoties īpaši uz krievu rīcību Polijā, un ir labs PSRS iekšējo apstākļu pazinējs, zviedru žurn. „Obs” ar skaitļiem aprāda PSRS saimniec. grūtības. Starp citu viņš konstatē, ka manāmi **izsīkstot slavenie Baku naftas avoti**. Esot jau atrasti jauni, piem. „Jaunā Baku” Dienvidurālos un citur, bet to produkcija esot visai maza. Meklējot pēc naftas, krievi pievērsušies īpaši Sikiangai Ziemeļķīnā.

Viena no vērtīgākām grāmatām trimdā ir

Latvju dainas

Tagad dabūjamās abas daļas à Kr. 17.— (ies.)

Pieprasiet: apg. DAUGAVA, Garvargatan 11, Stockholm.

Andrejs Leiše

Putnkopība

Nupat iznācis 4. pārļabotais un papildinātais izdevums ar 53 illūstrācijām.

Pielikumā Amerikas putnkopības tabulas.

Kr. 7.20.

Pieprasiet: apg. DAUGAVA, Garvargatan 11, Stockholm.

jāskatās tiktāl atpakaļ. Arī atbraucēju jaunatnei draud briesmas aizmirst tēvu valodu. Vajaga paklausīties, kā tagad kropļo valodu ar angļu vārdiem. Tas jau notiek itin visās svešās zemēs. Tomēr latviešu ģimenē un katra tautieša sirdī dzīvs vēl ir latviskais gars.

drotō radara ierices, kas lielā mērā palīdzēja lauzt Berlīnes blokādi. Berlīnes apgāde pa gaisa tiltu varēja veikties tikai tadēļ, ka sabiedrotiem bija izdevies iekārtot nepārtrauktu gaisa satiksmi, kas funkcionēja visos laika apstākļos, tāpat kā arī gaismā un tumsā. Un to viņi panāca ar radara ierīču tīkla izveidošanu. Vajaga tikai apturēt šī tīkla normālu darbību, un tam tūlīt sekos gaisa satiksmes samazināšanās. Rezultātā Rietumberlīnes apgādi vairs nevarēs veikt pa gaisu.

Tādi ir fakti, kas nākuši zināmi rietumsabiedrotiem. Tie katrā ziņā neliecina par krievu miermīļīgiem nolūkiem, un tadēļ arī saprotams satraukums, kādu tie radījuši. Daži novērotāji pareģo attieksmju stīpru paasināšanos starp krieviem un rietumsabiedrotiem taisni ap Berlīni. Domā, ka istā krīze iestāsies pēc 15. oktobra, kad būs notikušas „vēlēšanas” Vācijas krievu zonā un kad būs nodibinājies komunistiska vācu valdība, kas formāli savu mandātu būs saņēmusi no vācu „vēlētājiem.” Tai pavērsies plašas iespējas „visas vācu tautas” vārdā prasīt rietumsabiedroto aiziešanu no Berlīnes. Ja šī prasība netiktu izpildīta, šī valdība pati saviem līdzekļiem izvedīs Berlīnes blokādi, lai piespiestu rietumvalstis aiziet no Berlīnes. Labākais ierocis šim nolūkam būs vācu tautas milicija, kas jau izveidota, apmācīta un apbruņota Austrumvācijā.

Krievi, saprotams, noraidīs katru atbildību par Austrumvācijas valdības rīcību un nostādīs to kā pašu vāciešu

MANAS GRĀMATAS

Bija laiki, kad latviešu grāmatu apgādi Vācijā ar lielu peļņu dabūja uzņēmumā ieguldīto naudu mēneša laikā atpakaļ. Nule izdot grāmatu jau nozīmē riskēt. Tāpēc rakstniekam jā-sāk domāt nevien par rakstīšanu, bet arī jāpalīdz izdevējam iespiestos darbus izplatīt. — Tā es saņemu no saviem izdevējiem krietnu honorāra daļu grāmatās, kuŗas esmu nodevis, un arī turpmāk nodošu, komisijā kādai lielai vācu grāmatnīcai Bilefeldē. Daru to tāpēc, ka latviešu kantīnes un kooperātivi izbeidzas, un arī mana adrese var mainīties, bet grāmatnīcas adrese nemainīsies. Manus lasītājus un draugus tad nu es ļoti lūgtu atzīmēt adresi, kur arvien būs dabūjamās manas grāmatas, jaunākās kā arī agrāk iznākušās: „Jaunsaimnieks un velns”, „Nauda”, „Piemini Latviju”, „Mazie pilsētnieki”, „Liktenis”, „Augšzemnieki”, „Atbalss” un „Ziema”.

Grāmatas var pieprasīt un saņemt, rakstot latviski uz adresi: „PHÖNIX” Buchhandlung G. m. b. H. (21 a) BIELEFELD i. W. Arndtstr. 6. Turpat visbagātākā vācu grāmatu izvēle, sevišķi zinātniskā un arodliterātūra. Grāmatnīca vēlas ar latviešiem joprojām uzturēt draudzīgas attiecības.

Jānis Jaunsudrabiņš.

AICINĀJUMS KOMPONISTĒM

Anglijas latvieši pošas jaunām dziesmu dienām. Tām atkal jāklūst par vispārēju latviešu kultūras parādi. Pag. gadā savas dziesmu dienas ievadījam ar Jāzepa Vītola darbu vakaru, šogad ievadījumam paredzēts solistu koncerts, veltīts latviešu autoru jaun-
darbiem.

Šai laikā, kad daudz mūsu komponisti jē izceļotāju gaitas un viņu jaunās adreses mums nav pieejamas, Anglijas latviešu dziesmu dienu organizācijas komiteja griežas pie tiem ar mūsu preses palīdzību, aicinot nodoma īstenošanai nākt talkā un iesūtīt pēdējā laika darbus komitejas priekšsēdim A. Jērumam, 55, Hans Road, London SW 3, G:t Britain.

JAUNAS GRĀMATAS

Smieklīgais un viņa sirds. Mirdzas Bendrupes noveles, Kr. 5.50.

Sētnieks Čiepsts. Alfreda Dziļuma pasaka ar J. Šimaņa illūstrācijām, Kr. 3.60.

Tilti miglā. Modņa Zeberipa romāns, Kr. 6.—

Illūzijas. Elzas Ķezberes dzejas (iesietas), Kr. 5.—

Vējiem līdz. Margeritas Mičeles romāns, Kr. 6.—

Pieprasiet: apg. DAUGAVA, Garvargatan 11, Stockholm.

lietu. Nav grūti iedomāties, cik grūtā un delikātā stāvoklī būs nostādīti rietumsabiedrotie, kuŗiem būs jāvēršas ar saviem pretsolīem vairs ne pret krieviem, bet pret vāciešiem. Un to gan atzīst visi notikumu novērotāji, ka rietumsabiedrotie nekādā gadījumā nedrīkst aiziet no Berlīnes. Tas ne tikai būtu smags sitiens viņu prestižam, bet arī liela politiska neveiksme, kuŗai sekotu visas Vācijas zaudēšana. Tādēļ pašlaik arī runā par svarīgām apspriedēm Frankfurtē, kas jau tagad spriež par iespējamiem pretsolīem krievu izplānotai akcijai. Kāds komentātors domā, ka faktiski ir tikai viens efektīvs līdzeklis kā aizkavēt krievu plāna realizēšanu un Berlīnes zaudēšanu — ultimāts Maskavai. Ar to Maskava pašlaik vēl rēķinātos.

Vērotājs

VAI JAUNA BERLĪNES BLOKĀDE?

Pēdējā laikā sāk vienmēr neatlaidīgāk runāt par jaunu krievu ofensīvu aukstajā karā, kas šoreiz būšot vēsta pret Berlīni. Presē varēja lasīt ziņojumus par to, ka rietumvalstu izlūkošanas nodaļām izdevies iegūt pierādījumus par krievu nodomiem, kas sacēlušī manāmu satraukumu rietumvalstu okupācijas iestādēs. Ja ticētu šīm ziņām, tad Frankfurtē pašlaik notiek svarīgas apspriedes, lai noskaidrotu piemērotākos soļus un līdzekļus, ar kādiem stāties pretīm krievu nodomiem. Vispirms jau mazā Berlīnes blokāde, kādu krievi visu laiku uztur, atgādina kaut ko no satiksmes traucējumiem, kas ievadīja pirmo lielo Berlīnes blokādi. Šo mazo blokādi pavada Maskavas miera sarunu piedāvājumi, kuŗus rietumvalstis jau mācījušās iztulkot kā līdzekli pilnīgi pretēju nodomu aplēpšanai. Un tad beidzot, lielās komunistu jaunatnes demonstrācijas gatavošana Berlīnes austrumdaļā pa vasarsvētkiem, kuŗai vajagot beigties ar Rietumberlīnes „iekarošānu.”

Viens no pirmiem, kas brīdināja rietumus no briesmām, kādas slēpj sevi nodomātā komunistu jaunatnes demonstrācija, bija vācu sociāldemokrātijas vadītājs, Dr. Šūmachers. Pēc tam presē parādījās ziņas, it kā krievi būtu nolēguši demonstrāciju pārnest uz Berlīnes rietumiem. Tagad, turpretim, atkal atklāti runā par gājienu uz Rietumberlīni, un New York Herald Tri-

bune sniedz ziņu, kas liek par daudz ko padomāt. Izrādās, ka apdrošināšanas biedrības Vācijas krievu zonā lijušās spiestas apdrošināt katru no 500.000 komunistu jaunatnes gājiena dalībniekiem pret smagiem ievainojumiem par 10.000 austrumu markām un pret nāves gadījumu par 5.000 austrumu markām. Apdrošināšana dīmāta 7 dienu laikā, skaitot no 27. mājā, t.i. taisni komunistiskās jaunatnes sanāksmes laikā Berlīnē. Tas, likts, liecina, ka paši krievi rēķinās ar upīriem starp vācu komunistu jaunatnes demonstrācijas dalībniekiem.

Līdzās jaunatnes demonstrācijas gatavošanai, krievi lielā steigā, netaupt izdevumus, beidz dzelzceļa būvi apkārt Berlīnes rietumzonām, kas šīs viņiem iespēju uzturēt dzelzceļu satiksmi ar rietumiem, neskarot rietumsabiedroto okupētās Berlīnes daļu. Līdz šim dzelzceļa satiksmi ar rietumiem caur Berlīnes mezglu krievi vērēja uzturēt tikai caur Berlīnes rietumzonām. Tas deva rietumsabiedrotiem rokās labu līdzekli spiediena izdarīšanai uz krieviem, un jābrīnās tikai par to, ka viņi šo līdzekli neizlietoja Berlīnes blokādes laikā. Tagad krievi nolūkā pasargāt sevi no tāda veid spiediena būvē dzelzceļu apkārt Berlīni, lai rietumsabiedrotie nevarēt traucēt viņu dzelzceļu satiksmi.

Un beidzot, ir noskaidrojies, ka krievi strādā arī pie tā, lai vajadzība gadījumā varētu traucēt rietumsabie-

Fransuā Vijons

BALLĀDE,

ar ko Vijons pateicas ikvienam

Gan mūkiem dažnedažādiem,
Kas kaislīgi mīl pātarus;
Gan dīkdieniem, gan čaklajiem,
Gan skuķiem, ko it milīgus
Redz nesam savus lindrakus;
Gan dendījiem, ko āvušos
Redz zvērn ādu zābakus —
Es visiem saucu: pateicos!

Gan meitām, kailiem krūšgaliem
Kas vilina sev ciemiņus;
Gan izvirtuļiem kauslīgiem,
Gan tiem, kas dīda mērkakus,
Tiem ar, ko dēvē pustrakus
Un klist kam patik bariņos;
Gan atraitnēm, kam viri dus:
Es visiem saucu: pateicos!

Bet suņiem nodevīgajiem,
Kas graužt man cietus plāceņus
Un ūdeni dzert liek, — pret tiem
Man, nevainīgam, lūpas klus. —
Tiem veltītu es bezdalus,
Ja nebūtu šais pagrābos.
Lai klusinātu smējējus,
Es visiem saucu: pateicos!

Tiem, kas kādreiz šos neliešus
Ar tādiem kokiem nokokos,
Kam piesies svina bumbulūšus,
Es visiem saucu: pateicos!

Tulk. J. Jēgens.

Pēteris Ērmanis

ZAUDĒTĀJU DZĪRES

Šie skaļie cilvēki pie galda klātā
Smej, iedzer, triec un tēzē, kas nāk
prātā.

Bet bālais vecīgais, lūk, galda galā
Pat nesmaida, pat nepaklausās čalā.
Ar tālu tukšu skatu telpā veras.
Viņš glāzi neskar — citiem ātri
dzeras.

Nav sievietes, kam vieta viņam
blakus.

Mij citi skatus zibspainus un trakus,
Dažs rod sev draudzeni, dažs
karalieni.

Bet viņš? — „O, klejo viņš pa mīļu
Citurieni.

Kaut kas kā viņa ēna šeit vien mīt.
Tam mirdz, kas vakar bij, tumst,
kas būs rit.

Kas vien mums sāp, ikviens ko
zaudējis,

Šai klusā ēnu tēlā ietverts viss.
Mēs spējam liksmi būt, mums veicas
joks

Tik tādēļ, ka tik drūms šis labais
spoks.”

Andrejs Irbe

Ēnu suns

Vau — un atkal viena dvēsele šķī-
ras no miesīgajām skrāndām. Kapu
Racējs izvelk iezilgana krita kumosu
un velk svitru uz cinobera žoga. Vēl
viens...

Ja vien pilsēta zinātu, kas ir tas
melns, kas aizlokās līdzīgi plandīgai
ēnai gar Mārtiņa laukuma mūrloņņam
apaugušo brāļu namu, gar apkļusu-
šas strūklakas varžu mutēm, kas
veikli izšmauc vēlinam baznīcēnam
starp kājām, o, tad vis tā bezrūpīgi
nesēdētu pie kofeīna šķīdinājuma ta-
sēm! Bet cilvēka lielākais ieguvums ir
tas, ko viņš nezina. Patiesi — viņš ir
laimīgs, ka nav nosodīts zināt visu.

Gar gāismekļu darbnīcu ved šaurs
ceļš; un es negribētu tur satikt vaka-
ros un vienatnē, kad pilnmēnesnieks
lido garām steidzīgām mākoņu ska-
rām, kapsētas suni. Aizmirstības
dārza vārtos tad saucstas nobirušas
lapas. Tās plāpīgo sievu dvēseles, ku-
rām veikli pārlec ogļu melns radi-
jums, no tā mutes kā atraitnes kak-
tusa zieds izkārusies lēngana lacēja
mēle. Es zinu, kādā gaitā devies suns
— aizriet uz Lielā Racēja valstību at-
kal kādu pilsētas tēvu, kādu jaunavu
ar puķuzirņu acīm, vai dzērīgu vīru,
kas savu miesu novājinājis, dzesē-
dams garīgas slāpes materiālos fluī-
dos. Es neesmu morālists, un tomēr es
nosodu, ka viņš tik kāri izvēlas taisni
šos pēdējos, jo kas gan vairāk mīl
dzīvi kā tie, kas no viņas bēg tādēļ,
ka tai ir pāris dimenziju par maz. Šos
laikus ir daudz tieši šo dvēseļu —
mēs ienīstam to, ko visvairāk mīlam.

Bet šonakt es intervēju Lielo Ra-
cēju. Lakstīgalas kapos nedzied, pāri
Tegnēra marmoram sabirušas pērnā
skaistuma plūksnas, varbūt es atradi-
šu viņu mazajā dvēseļu dārzā, kur
mēness pilnbriedu laikā duelējas ar
ģenerātoru enerģijas izstarojumiem.
Es atceļu stienu vārtus, es staigāju
starp pulētām un negludām kapu
plāksnēm. Nekur viņa nav, vīra ar
trūdaino seju un acīm, kas pieskalotas
mirēju nopūtām. Bet melnais suns
gulēja zigzagu laukumā pie kapellas,
šonakt te kādam vajadzēja būt. Bet
nav, un es atkal stiepju roku, tikai nu
vārti ir ciet, un vējš savirpuļo runīgo
pilsētas dāmu dvēseles ap maniem
purngaliem, kas slēpj sevi nelāpīto

zeķu kavernas. Tālu, viņpus pilsētas
dārza es dzirdu liktenīgo rējienu.

Kāda roka aizkaņ manu plecu. Es
neskatos atpakaļ, un nelieciet man to
darīt, jo mīlu redzēt svaigu meiteņu
daiļumus, bet ne ķēmīga kaprača
smiltīm apputējušos vaibstus. Es ska-
tos, kā uzliesmo un apdzīest valsts
dzelzceļa signālugumis, spoguļodamās
divu metalla čūsku muguras gludu-
mā. Viņš runā:

„Pisli!” un balsi ir kaut kas no pi-
loša pagraba dobjuma, „kam samaisi-
ji man vakara pātarus?”

„Intervēt gribēju jūs.”

„Tad dari drīz, man šonakt nav va-
ļas. Tikai neesi ziņkārīgs, prasi kaut
ko tādu, kas tevi neinteresē.”

Drudzaini raustās manu smadzeņu
rievas. Kāds pāris aizsoļo gar vārtiem,
viņpusē divas skuķes mēģina iemest
monētu automātā — laikam par abām
vienu. Varbūt arī ka nē. Vēl, pa-
lidzi nu, ko lai prasu! Avizei vajaga
intervijas, gluži vienkārši — intervija
ar Lielo Racēju par kapsētas suni.
Gaužām smalki, kam tas neinteresē!

„Es mīlu dzīvniekus,” mēģinu bur-
tot atmiņā iekārušos illūstrēta žurnāla
lappusi, „es mīlu grāciozus kaķus,
trauslas peles, omulīgas cūkas un...”

„... sunus, es zinu — melnus sunus
ar zaļganām fosfora acīm.” O sancta
simplicitas, cik esmu stulbs, tā taču bi-
ja netieša ziņkārība, un šis kaulu kai-
miņš lasa domas.

„Intervija nav atdalāma no ziņkāri-
bas,” es mēģinu filozofēt.

„Mulķis!” kā ar cirvi noērt vīrs
aiz muguras,” nelokies ar loģiku.
Spalvaskāta musketieri...”

„Es mīlu rakstīt ar zīmuli!”

„... jūs interesē viss cits, tikai ne
tas, ko jūs gribat uzzināt. Velti arī tu
raksti garus stāstus, isas noveletes,
neapmānīs mani sirreālie ditirambi.
Jūs interesē kāda daiļava ar baloža
krūtīm, kāda sieva ar vīnogu ķeka-
riem vilina jūs — intervējus.”

Man ir karsti, un es ceļu roku, lai
atpogātu pogu zem zaļās kakla saites,
kas guļ ap kaklu kā sarozies valgs.
Miglainu elpu es jūtu tuvu pakausim.

„Suni, suni, rauj velns visu, suni es
gribu! — Kāds viņam uzdevums?”

„Rudens medības sākušās,” nosvēr-
ti nu runā balss aizmugurē, „un kat-

grammu aizsūtīt nedz pat vēstuli vai zīmīti. Kur
ir mani ciņas biedri, kas skatīsies ūdens traukā,
vai tas nekrāsojas asinains un vai nav jāiet pa-
ligā? Tādu nav. Un tāpēc mana cinišanās būs
vēl smagāka, vēl daudzreiz grūtāka. Kurš vēl
tā ciniņies dzīvē vai pasakā? Nav. Neviena nav
bijis, nav un diezin vai būs. Es, Pēteris Atkala,
no Rāmuļu Dekšņām, no Latvijas lauku skoli-
ņas, vājš salmiņš, vismazākais cilvēciņš vīrs pa-
saules, es tomēr iešu — un uzvarēšu! Bet ja arī
nē, ja salūzišu pirmajā gājienā, es tomēr kaut kas
būšu. Man jābūt, man jāvar. Lai tad vai kas! Un
ja arī Irma nekad nedabūs zināt, ja neviens ma-
na vārda nepieminētu, tomēr... „Ir vārdiņš to-
mēr, to pieminat, kad visu jau zaudētu domā-
jāt...”

29. augustā.

Ir tikai labi, ka man nav nekā ko atstāt, nekā
ko novelēt. Lēts pulkstenis, drēbju kārtā, divas
veļas maiņas. Tāndstickor! Lai Svensoniete iz-
met kāpnēs atkritumu caurumā, kuŗš pieder pie
modernās dzīvokļu kultūras. Kā viens vecs, no-
mests svārks puva divas vasaras Rāmuļu upītes
krastmalā pie ievu krūma. Tas tomēr bija jau-
kāks par tādu atkritumu caurumu.

Kas no manis paliek pāri? Nekas, itin nekas.
Pieci simti latviešu bērniem es, pats tvīkdams
jūsmā, samācīju skaistas latviskas dzejas un

dziesmas. Droši vien viņi tagad deklamē citas —
par Staļinu, un dzied krieviskās pionieru vai
komjauniešu ciņas dziesmas, ko kāds servils di-
letants pārcēlis latviski. Es mācīju vēstures stun-
dās nist vācu muižniekus, kuŗi bija jau likvidē-
ti, bet nekā pretkrieviska, jo tāda jau mūsu grā-
matās nebija. Nelgas! Vai tad neviens nesaprata,
no kuŗas puses draudēja briesmas?! Bet varbūt
tomēr mani pieminēs tās druscīņas laba dēļ, ko
es mācījis — kā labo pagasta nabagu, Blaumaņa
Bungatīņu?.. Un kad arī nē...

P u b l i c ē t ā j a p i e z ī m e: Šai vietā es
nobeidzu nelaimīgā bēgļa Pēteris Atkalas piezīm-
ju pārrakstīšanu. Viņš ir pierakstījis vēl dažas
lapas savā kladē. Bet tās ir nesakarīgas, patiesībā
arī kļūst arvienu tukšākas. Viņš jau arī nav ne
tuvu tik ievērojams, kā dzejnieks Poruks, kuŗa
pilnīgi jau patoloģiskos kricelējumus arī iespie-
da savā laikā. Psihiatriem tur var būt sava in-
terese, bet ne jau lasītājiem.

Es uzmeklēju arī Svensona kundzi. Viņa at-
cerējās: tas irnieks priekš divi gadiem, kas pada-
rījās sev galu, bijis — labs cilvēks. Nevarējuši
jau neko sarunāt, bet viņa atkārtoja man: kluss
un labs cilvēks. Septembra vidū viņš vienu die-
nu pazudis. Kur viņš klidis, paliek nezināms. Un
tad vienu dienu Brū tuvumā ir izgājis ar veco
revolveriti skrejošam vilcienam preti.

Jaunātnes grāmata

NILSA HOLGERSONA BRĪNĪSKĪGAIS CELOJUMS AR MEŽA ZOSĪM

Zelma Lagerleva,

Grāmata 3 daļās, katra daļa:
Kr. 3.50, D. kr. 5.—, Sd 5.—,
Austrāl. 6/4, \$ 0.85.

Pasūtīnāma: Wegastiftelsensför-
lag, Garvargatan 11, Stockholm,
Sweden, ārpus Zviedrijas pie
LZ pārstāvjiem.

ram istam medniekam, kas sastāv sa-
vā biedrībā, ir arī savs medību lops,
kas sek pēdas un pierēj medijumu.
Man tas ir melnais ēnu suns, kas pēc-
pusdienās apguļas uz bruģa kapellas
priekšā un nolūko to, kā man vajag.
O, es mīlu liksmi, un kad man zvaig-
znes rāda dzīru laiku, suns aizrēj kā-
du, kam miļš ir kristallā trauks, pil-
dīts ar dzīvības ūdeni — aqua vitae.
Kad gribas prātīgi parunāt, laiks bir-
ģeļiem un kapellāniem. Bet pilnmē-
ness naktī mana mūžam jaunā med-
nieka sirds alkst sievu skūpstu, un
mans suns rej viņu pagalmos. Esmu
Mūžīgais Racējs, intervēj, esmu ba-
gāts un neskaitu niekus un grabažas.
Jo viss ir mans. Arī tu.”

„Pie velna!” es cērtos sānis un
skrienu, un lecu pāri granīta plāks-
nēm, kas pie papēžu piesitienien skan
— dusi saldi, dusi saldi! Aiz muguras
elso ēnu suņa mute; esmu vienā lē-
cienā uz kapsētas žoga. Pilsētas ugu-
nis iesitas sejā, es lecu lejup kā no
viduslaiku vaļņa liesmās.

„Jūs esat tereibuši,” kāds slaidis
mētēlis piestājas man blakus.

„Neko daudz. Sakiet... sakiet, cik
pulkstenis, lūdzu?”

„Tieši viens. Vai tiksit mājās?”

„O jā, pateicos!”

Piedurkne paceļas, un balts cimdš
kā komēta rāda virzienu pret spīdošu
cepures nagu.

TRAKA TAUTIEŠA MEMUĀRI

(Beigas)

17. augustā.

Katru dienu tagad eju uz abām savām pozi-
cijām klīnti un no abām varu ļoti labi redzēt.
Priekšpusdienu sēdu austrumpus dzelzceļa lini-
jas, un mēs abi ar sauli skātāmies vienā virzienā
— uz rietumiem. Nezvēra logu zvīņas saulē
mirdz braši, bet arī es no rītiem spēcīgāks. Pēc-
pusdienās es pārceļos rietumu pusē. Nu zvīņām
ir gluži cita krāsa, — nezvērs šķiet noguris. Es
veros un spriežu: tādu vieglāk pārspēt. Bet slidot
lejup, mana draudzene saule spoguļo viņa zvī-
ņas ko gluži asinainu. Tad man šķiet, ka viņš ir
jau ievainots un patlaban noasiņo.

Reiz paliku savā klīntis ierobā līdz pusnaktij.
Cauri tumsai mans nezvērs skrien dzelteniem,
iekšējās elektriskās gaismas pilniem logiem. Un
tas tad viņam ir pavisam citāds skaistums — uz
nakts un zvaigžņaino debesu fona.

26. augustā.

Kad rakstu šīs savas piezīmes, es runājos... ar
ko? Ar sevi, jo man jau nav neviena uz pasaules.
Es jau esmu Nāves salā, no kuŗas nevar ne tele-

Lieldienu nedēļa

Mūsu platuma grādos dzīvojošām tautām viņu senču ticējumu saulgriežu svētki ir cieši savijušies ar kristīgās reliģijas lielajām svināmām dienām; tā ziemas saulgrieži (visīsākā diena gadā — 22. dec.) ar Ziemassvētkiem, tā pavasara saulgrieži (dienu un nakts vienā garumā — 21. martā) ar Lieldienām.

Lieldienu nedēļa kristīgo kalendārā

Latviešiem ir skaists vārds „Lieldienas”, kamēr vairākas citas tautas šo svētku nosaukumu paturējušas no ebreju valodas, piem. zviedri „Påsk”. Kā varam izlasīt Vecajā Derībā (5. Mozus grāmatā), tad Pashah ir bijuši seno jūdu svētki par godu viņu izglābšanai no Ēģiptes verdzības. Šie svētki, kas svinēti 14. nizanā (mēnesī, apm. mūsu aprīlī), bijuši ģimenes un tempļa svētki. Tajos templī kauts un upurēts jērs, ēsta neraudzēta maize ar rūgtām zālēm. — Kristīgo Lieldienas sāktas svinēt II gs. vidū pēc Kristus, bet galīgi šo svētku svinēšana nosacīta tikai Niķejas koncilā (325. g.): nolemts Lieldienas svinēt to svētdienu pēc pirmā pilnmeses, kas iekrīt pēc pavasara saulgriežiem, pie tam vēl ar klauzulu, ka ja iekrīt reizē ar jūdiem, tad vienu nedēļu vēlāk. Tāpēc Lieldienu svinēšana nesaistās ar noteiktu kalendāra dienu, kā tas nosacīts par Ziemassvētkiem (arvien 25. dec.); bet pēc Lieldienām baznīcas kalendārā kārtojas savkārt daudzi citi svētki.

Nedēļu pirms Lieldienām pieņemts saukt par Kluso nedēļu, arī Lieldienu nedēļu. Tā sākās ar

Pūpolu svētdienu, kurā piemin Jēzus Kristus iejāšanu Jeruzalemē, pie kam ļaudis viņu sagaidījuši un sveikuši palmu zariem (no tam zviedru „Palmsöndag”). Mums latviešiem pal-

mas aizstāj pazīstamākie — pūpoli un latviešu tauta Pūpolu svētdienu sauc arī vienkārši par pūpolnicu.

Zalajā ceturtdienā pieminam sv. vakarēdiena sakramenta nodibināšanu, — Jēzus Kristus to iestādījis saviem mācekļiem. Šai dienā kristīgās draudzes locekļi sagatavojas, lai būtu cienīgi sv. vakarēdiena, tie „notīrās no grēkiem”; no tam zviedru šīs dienas nosaukums — „Skärtorsdag” (skāra — tīrīt). Pēc zviedru tautas sena ticējuma, šai „tīrības ceturtdienā” raganas sajānot uz slotas kātiem Zilajā kalnā (Blākulla). Lieldienās tepat Stokholmā redzam šur tur raganu (Pāskgumman) spēlējām.

Lielajā piektdienā (zviedriski „Långfredag”) Jēzus Kristus ir sists krustā. Īpaši senos laikos šī diena skaitījusies grūtākā un smagākā visā baznīcas gadā; tanī neko ēdamu nedz dzeramu nebaidīja; ļaudis pulcējās baznīcās, pēc kam tās noslēdza, dievkalpojumi notika bez zvanu skaņām, bez ērģeļu mūzikas.

Klusajā sestdienā Jēzus Kristus ir miris, guļ savā kapā; visi izturas klusu, gaidīdami Lieldienu brīnumu. **Lieldienas** ir Kristus augšāmcelšanās svētki, ko baznīca uzņem ar sirsnīgām gavilēm. Pestītājs ir uzvarējis nāvi. Noticis lielākais brīnums, un visi ir atpestīti. Skan liksmi zvani. Pēc gavēņa, pēc izmisuma un lielākajām bēdām atkal valda prieks. Noticis vispārējs katarzīns (garīga atdzimšana pēc ciešanu pārbaudījuma).

Seno latviešu Lieldienas maz pārzināmas, ļoti grūti izpētāmas. Nedaudzās dainās par „Lielo dienu” satur maz faktus. Ar Lieldienām saistās šūpoju kāršana un šūpošanās, dažādi zemkopju un lopkopju tautas ticējumi par to. Pie Lieldienām vēl pieder olu krāsošana, dažādas izdarības

ar tām, bet šīs parašas sastopamas arī pie kaimiņu tautām.

Kristīgās baznīcas Lieldienas un Lieldienu nedēļa ir absorbējušas, nomākušas seno latviešu pavasara saulgriežu svētku ticējumus un parašas. Dzejnieks Antons Austrīņš ir skaistā dzejoļu ciklā apdzejojis arī senciskās Lieldienu parašas, bet tajās, viņa atmiņu skatījumā, dominē kristīgie elementi. Izvērtu, sausu zirņu ēšana Pūpolnicā varbūt izskaidrojama ar zirņu pūpoliem līdzīgo formu.

Lieldienu simbolika.

Lieldienu cikls Jaunajā Derībā rāda mums Jēzus Kristus upurēšanos ar vienu pieaugošā kārtā: sagatavošanos lielajam upurim, piemiņas sagatavošanu, nāvi pie krusta un pēdīgi — ziedošanās uzvaru Lieldienu rītā. Viņš gājis vissmagāko — Golgātas ceļu, kas novedis pie galīgās uzvaras. Pašā aizlīdzība, klusa varonība, pilnīga atdeve raksturo Jēzus tēlu, kā to parāda evaņģēlijs.

Varbūt tas var likties par pārspilētu, par Pestītāja aizkārūmu, bet mūsu tauta tiek pašlaik tik barbariski šauts, nīcināta, „krustā sista”, pie tam bez vainas, ka **cilvēciskā vājībā uzdrošināmies pielīdzināties, pietuvināties Jaunās Derības lielāko ciešanu simbolam**. Mēs taču runājam par Golgātas ceļu, to pašu, ko gāja Jēzus. **Mēs redzam savu tautu mokās un nāvē aizējam un paceļam savas acis uz visai cilvēcei pazīstamiem Lieldienu nedēļas notikumiem, — mēs to uzdrošināmies, jo maz vairs ticam Atlantijas chartai un citiem cilvēku rakstītiem dokumentiem. Atliek — pēdējais, augstākais.**

Un kad esam uzdrīkstējušies pacelt acis un izsekojuši simboliskajiem evaņģēlija stāstiem, tad vēl uzliesmo — cerība uz brīnumu, kā pēdējā, un tā skan: varbūt pēc krustā sišanas, pēc nokāpšanas ellē arī latviešu tautai nāks augšāmcelšanās.

mēro šodienai. Istā pagātne ir izdzēsta uz visiem laikiem. Nav vairs iespējams kaut kādas renesanses atkārtotums. „Kecepi”, kas miesīgi un garīgi spīdzināti līdz dzīvības un nāves robežam, **vadoņa bildē lūkodamies, raud sajūsmas asaras**. Nav vairs ne vēsts no tiem garīgajiem pamatiem, ko eiropiešu kultūrai brīvais gars sācis veidot senajā Grieķijā.

Varbūt, viens otrs iebildis, ka šāda grāmata ir satīra par režīmu, kas valda aiz dzelzs priekšvara. Var to uzvert arī tā. Bet nav noliedzams, ka autors tver daudz dziļāk: viņš zīmē to **ceļu, kādu galējā konsekvencē jāiet katrai diktatūrai**. Autors lasītāju pašu spiež uzstādīt alternatīvu: vai nu brīvais gars ar tam atbilstošajām vērtībām, vai arī kultūras cilvēka gals.

Mums, latviešu emigrantiem, sevišķi labi zināms, kā otro alternatīvu iemieso aiz dzelzs priekšvara. Mēs zinām, ka tur jau tehnizētie viduslaiki ir pilnā attīstībā, nemaz nerunājot par cilvēku fizisko iznīcināšanu. Liekas ļoti raksturīgi, ka rietumu pasaule uztraucas galvenā kārtā par vergus no metnēm un fiziskām mocībām, ko austrumu tehnizēto viduslaiku pasaulē pārdzīvo cilvēki, bet mazāk vēribas piegriež tai **garīgai struktūrai**, kas ir visu šo parādību pamatā. Pat vēl vairāk: rietumos bieži vien nesaredz, ka daudzi šīs garīgās struktūras elementi ieviešas pašu mājās un veic istu piektās kolonnas darbu garīgā plāksnē par labu tehnizēto viduslaiku mentalitātei. Nav iespējams aplūkot šīs vēstules ietvaros, kā šādas notruhinātājas, destruktīvas tendences izpaužas žurnālos, laikrakstos, literatūrā, ikdienas dzīvē. Pietiek pieminēt kaut vai tieksmi uzspiest tā saucamo „high brow” zīmogu (burtiski — paceltas uzacis; pēc satura apmēram nozīmē ļaudis, kas kaut cik interesējas ne tikai par maizi un spēlēm, kas ar savām domām „dzīvo mākoņos”) visiem, kas neietilpst zināmā standartā. Raksturīgs šīnī ziņā, piemēram, bija gadījums, kad kāds laikraksts pagājušā gadā ziņoja par Ģētes piemiņas svinībām, pastāstīdams, ko svētku dalībnieki dariot un nosaukdams to visu nīcinošā noskaņā par „high brow stuff” (apmēram: mākonstūmēju muldoņa).

Mēs, latvieši, pazīstam šādas tendences un zinām arī, kādu radu tās. Un ja nu mūsu pašu vidū šīs tendences nereti izpaužas vēl krasāk, tikai pieņemdamas citādu ārēju veidu, tad tas ir bēdīgi un ir kauns par tām rakstīt. Bet pienākums pret mums pašiem un pienākums pret cilvēkiem vispār prasa, lai šai nepatīkamai sajūtai nepiegriežam vēribas. Kādreiz Latvijās armijā mācīja kaujas grupas un pat viena vīra taktiku. Bet visi atzina, ka šāda taktika prasa sapratīgus un pārliecinātus cīnītājus, kas savu mazo skaitu var atsvert ar atsevišķo indivīdu vērtību. Tieši tāds pats, tikai vēl krasāka veida, ir mūsu, emigrantu, stāvoklis. **Mums nepieciešams emigrants, kas domā, vēro un cenšas izprast notikumus, kurā dzīves uzskatu pamatā ir cilvēks un tā garīgās vērtības**. Bars, kas prot tikai sekot kaut kādu jaunvadoneļu saukļiem, mūsu lietai neder. Pat vairāk — tas var būt kaitīgs, nemaz jau nerunājot par to, ka barā mēs nespējam izpildīt mūsu pienākumu pret tām zemēm, kas mums devušas patvērumu, nespējam palīdzēt tehnizēto viduslaiku atvairīšanā.

Jūs cienīdams,

Pēteris Nordis.

Man kauns!

Vēstule Latvju Ziņu redaktoram.

Ja jums būtu brālis, jau puika labi gados, kas vēl vienmēr nodarbotos ar blēnām, vai jums būtu patikami par to runāt? Jums taču nepatīktu stāstīt par to, kādas ausības šis zeperis atkal izdarījis, sevišķi, ja viņš piedevām ir no plātīgo sugas. Tāda, lūk, ir mana sajūta, kad jūs izsakāt vēlēšanos, lai kaut ko šād tad uzrakstu **par latviešu sabiedriskajām lietām**. Nevar taču par tām rakstīt, nepieminot **dažu labu puišķu izdarību** mūsu vidū.

Tik maz mūs, latviešu, palicis, ka katrs no viņiem liekas daudz tuvāks kā agrāk. Un piedevām viņi visi bijuši spiesti iet cauri **dažādām patēvu skolām**. Priekš gadiem sešpadsmit daži kungi no pašu vidus paskaidroja, ka viņiem esot saprāta monopols un visus pārējos nobidija nepieaugušu zeņķu lomā. Tad nāca pravieši no austrumiem, kas sacījis esam visu gudrību glabātāji. Viņi savas gudrības centās iepotēt latviešiem, pieprasdami par tām drausmīgu samaksu gan mantās, gan asinīs. Tad nāca citi, no rietumiem. Tie paskaidroja, ka iepriekšējās gudrības nekam nederot. Tikai viņi zinot istās. Bet, protams, maksas mantās un asinīs būšot gan stipri liela, jo nepareizās gudrības taču jāizdzēst no galvas un to vietā jāiepotejot istās.

Ja nu laba tiesa latviešu, pēc tam,

kad viņi jau ilgāku laiku klausījušies rietumu pasaules neatkarīgajā valodā, **vēl vienmēr runā un rīkojas Adolfa „lielā” un Josifa „svētā” stilā**, vai tad nav iemesls bažām? Ja nu šīs bažas jāuztic rakstammašinas kauliņiem, tad klāt nāk vēlēšanās kaunēties, ka par šādām lietām jārunā. Rodas nelāga sajūta, kad jāpiemin latviešu emigrantu „lielie” un „svētie”, kam kāds aizsaules gars iečukstējis ausīs nemaldīgas atbildes visiem jautājumiem. Rodas nelāga sajūta, ka latviešu emigrantu vidū ir ļaudis, kas godbijīgi klausās slavas dziesmās, ko šie „likstens sūtītie” dzied pašī sev.

Nāk prātā **Kanadas duchobori**, kurū ēverģēlības un noziegumus jau kādreiz esmu pieminējis. Viņi vēl tagad dedzina skolas un pa starpu spridzina sava kādreizējā „svētā”, Verīgīna, pieminekli, pieprasdami no valdības, lai tā pasaka, kas no duchoboru vidus šo vīru priekš gadiem divdesmit ar bumbu aizraidīja uz viņpasauli. Kanadas preses ļaudis nebūt nelepojas par šiem savādā stila kanadiešiem. Bet laikraksti tomēr atzīst par savu pienākumu par šiem ļaudīm rakstīt, lai rādītu viņus kā atbaidošu piemēru.

Tāpat, man šķiet, Latvju Ziņām ir **pienākums rakstīt par mūsu „svēto” izdarībām**, kaut arī dažreiz sirds par tām apšķebinās. Neatkarīgām latviešu laikrakstam ir **pienākums darīt visu**

iespējamo, lai vedinātu latviešu emigrantus **spriest pašiem par savām lietām un nepalauties nekādām „izredzēto” receptēm**, kurū devās parasti ir miega zāles un citādi narkotiski līdzekļi.

Mums nav materiālu bagātību. Ja daži arī gribētu pēc Tamsāres varoņu parauga pastaigāties pa krogu ar simtniekiem starp kāju pirkstiem, tad šo simtnieku vienkārši trūkst. Bet mums ir viena lieta: **neatkarīga doma**. Un neatkarīga laikraksta **pienākums** ir parādīt šīs neatkarīgās domas nozīmīcīnā ar draudošu laikmetu, ko gribētos nosaukt par **tehnizētajiem viduslaikiem**. Pagājušajos viduslaikos neatkarīgā doma paslēpās klosteros, kur to, senus pergamentus burtodami, kopā atsevišķi cilvēki. Bet tehnizēto viduslaiku apustuļi prot rūpēties par to, lai tamlīdzīgas iespējas vairs nerastos.

Nesen mirušais angļu rakstnieks **Oruels savā romānā „1984. gadā”** (Nineteen Eighty-Four, by George Orwell) ļoti labi parāda šos tehnizētos viduslaikus. **Cilvēki kļuvuši par stāigājošiem priekšā rakstītu saukļu iemiesojumiem**. Kaut kāds mistisks vadonis šos saukļus maina pēc patikas. Nodevēji ir visi tie, kas kaut nejausi atceras vakardienas saukļus un nepagūst automātiski atkārtot šaidienai gatavotos. Speciāla iestāde gādā par to, lai visas grāmatas atbilstu jaunajiem saukļiem, lai no tām izdzēstu to cilvēku vārdus, kas atzīti par nodevējiem. Zīņas par pagātnes notikumiem pje-

ZVIEDRIJĀ

ZVIEDRIJAS LATV. B-BAS
SARIKOJUMI

Sakarā ar dzejnieka K. Skalbes 5 gadu nāves dienas atceri, ZLB rīko 16. apr. pl. 18 KFUM zālē, Snickarbacken 2, K. Skalbes piemiņas vakaru. Programmā: K. Džilļejas referāts, Ilzes Legzdīnas-Skalbes deklamācijas un atmiņu stāstījums, Ilzes Džilļejas deklamācijas un Elzas Zivertes solodziesmas prof. J. Mediņa pavadījumā. Ieeja 1 kr.

Šogad 1. maijā paiet 30 gadi kopš Latvijas Satversmes sapulces sanāksšanas. Zviedrijas latviešiem jau kļuvusi par tradīciju šīs dienas atzīmēšana ar patriotiskiem sarīkojumiem. Šogad Satversmes dienā, 1. maijā pl. 18 Stokholmas latviešu pulcēsies Margāretas mājturības skolas ērtajās svinību telpās, Drottninggatan 69, IV. Programmā: Satversmes sap. locekles Klāras Kalniņas referāts, J. Ģērmaņa deklamācijas un Elzas Zivertes solodziesmas prof. J. Mediņa pavadījumā. Kafijas galds. Ieeja 3 kr.

V. DAMBERGS LUNDĀ

nolasīs 2 referātus: 15. apr. pl. 18.30 JKS nod. sarīkojumā KFUM telpās. Temats: „Būtiskais mākslā”. — 16. apr. pl. 17 Latv. b-bas sarīkojumā, Sark. kr. telpās; temats: „Edvarts Virza”. Pēc referāta tējas galds. Ieeja Kr. 1:50.

DZEJNIEKA FR. BĀRDAS VAKARU rīko Vēstrosas JKS nod. 10. apr. pl. 16 Kopperbergsvägen 16 telpās. Rakstnieks Arturs Bērziņš stāstīs savas atmiņas par B., kam sekos deklamācijas. Kafijas galds. Ieeja Kr. 2:—.

ESKILSTUNĀ

ir prāvs skaits ārzemnieku, kas nodarbināti šejienes metallrūpniecībā. Diemžēl daži no viņiem bieži piedzēras, uz ielas aizkaļ garāmgājējus, bet dažreiz izkaujas, laižot darbā nažus. Gadās arī pa baltietim, kas piedalās šai huligānismā. Šādu parādību steidz izmantot zviedru komunisti, pasvītrotot īpaši baltiešu „grēkus.”

LATV. STUDENTU NOVADS

rīko 15. apr. pl. 19.30 Stokholmā, Sociālā inst. telpās, Odinsg. 61, diskusiju vakaru. Runās mag. jur. Oskars Asmens par Vainas jēdzienu un tiesisko apziņu. Debates, tēja un viesīga sadzīve. Visi laipni ielūgti.

LATV. KONCERTS JĒNĒPINGĀ 25. martā, ar Marijas Vinteres un V. Ozeres-Pukītes piedalīšanos iepriecināja šejieniešus un deva arī prāvu atlikumu (Kr: 406.38), jo mākslinieces atteicās no honorāra. Izlietojot vēl agrāk savāktās kollektes, JēnĒpingas draudze varēja nosūtīt uz Vāciju paciņas par Kr: 474.32. Draudze pateicas māksliniecēm un vietējai latv. sabiedrībai par atsaucību.

**pris-
medvetet
folk
går till
konsum-
kooperativa**

NODIBINĀTA ZVIEDRIJAS
LATV. TEĀTRA BIEDRĪBA

Kāda agrākā interesentu sanāksme bija izvēlējusī organizācijas komisiju, bet pēdējā 2. apr. sasauca teātra biedrības dibināšanas sapulci, ko vadīja J. Grīns, protokolējot F. Vaļukam.

Organizācijas komisijas izstrādāto statūtu projektu cēla priekšā K. Džilļeja; sanāksme projektu izskatīja cauri un ar dažiem grozījumiem pieņēma. Jaundibināmās biedrības mērķis ir latv. teātra veicināšana Stokholmā un eventuāli arī provincē (paredzētas nodaļas), rēgulāri sarīkojot resp. materiāli atbalstot izrādes. Par ZLTB biedriem var būt kā fiziskas personas, tā organizāciju delegēti pārstāvji, bet pēdējie bez atšķirībām no pirmiem biedrības darbā. Biedru maksu noteica tekošajā gadā uz Kr: 5.—. Biedrības valdei paredzēta tiesība radīt organu event. teātra vadībai. Par valdes priekšsēdi ievēlēja rakstnieku Mārtiņu Zivertu, par valdes locekļiem Emu Balodi (priekšsēža vietnieci), Kārli Džilļeju (sekretāru), Rūdolfu Kronbergu (sekr. vietn.) un F. Vaļuku (kasieri). Revīzijas komisijā — O. Murjāni, J. Kārklīņu un Elzu Vārsbergi.

LATV. MEITENEI
INGRIDAI PUDIŅAI

meklē piederīgos IRO caur LPK Zviedrijā. Meitene atrasta 1945. g. aprīlī Zvaime pilsētā (Gruzijā?) blakus vīrieša liķim. Kāklā atrasta pakārta aploksne ar datiem: Ingrida Pudiņa, dzimusi 1943. g. 19. nov. Māte — Naģežda Pudiņa, dzim. 1902. g. Spriežot pēc uzvārda, viņa noskaidrota par latv. bērnu.

LIELDIENU NEDEĻAS
DIEVKALPOJUMI:

Stokholmā, Ād. Fredrika bazn., L. piektdienā pl. 15.30 ar dievgaldu un I Lieldienās turpat pl. 15.30.

Kalmātā, Pils bazn., 9. apr., pl. 15. NorĒpingā, Hedvigas baznīcā, L. piektdienā pl. 13 ar dievgaldu.

UPSALAS LATV. BIEDRĪBĀ.

Börjegatan 9, 14. apr. pl. 19 runās O. Mellis par tematu: Atomu un molekulu pasaule.

„DAUGAVAS VANAGU”
STOKHOLMAS NODALAS

biedru pilnsapulce 24. apr. pl. 19 Götgatan 48.

KATOĻU DIEVKALPOJUMS

10. apr. pl. 12.30 sv. Erika baznīcā, Stokholmā.

PAZIŅOJUMS

Ar šī numura iznākšanu izstājos no Latvju Ziņu redakcijas un no Daugavas apgāda. Pateicībā visiem līdzstrādniekiem, grāmatlīgrotājiem un lasītājiem par uzticību un atbalstu pag. 5 gados, lūdzu viņus to vēltīt avīzei un apgādam arī turpmāk. Paliēku joprojām pārliecībā, ka emigrācijā „Latvju Ziņu” rādītāis ceļš ir vienīgais pareizais un drošais uz Latvijas atgūšanu.
Jānis Grīns.

LATVJU ZINAS

laikraksts latviešiem emigrācijā, iznāk reizi nedēļā — ceturtdienās. Abonements: 1 mēn. 3.75, 3 mēn. 11.—, 6 mēn. 20.—. Sludinājumi: privāta rakstura 0.10 par vārdu, komerciālie 0.20—0.40 par mm. Adrese: Garvargatan 11, 1 tr. Stockholm, Sweden. Tel. 52 54 04, postgiro 19947.4. Atb. izdevējs (Ansvarig utgivare) Albert V. Weger, redaktors Jānis Grīns, redakcijas sekr. Juris Sleiers.
Stockholm 1950.

Linkoln Bloms Boktryckeri, A.-B.

ZĪMĪGA NOBĒGŠANA

Zviedri pērk diezgan daudz akmeņogļu no Polijas. Līdz šim ogles pārveda gandrīz tikai zviedru kuģi, bet pēdējā laikā transportu par visai lētu maksu uzņemas krievi. Kas viņiem par dzinuli, tur būtu diezgan ko minēt.

Zviedrijai cauri var izbraukt pa slaveno Gētas ūdensceļu sistēmu: no Gēteborgas pa plato Gētas upi (garām lielajai Trolhetanas spēka stacijai), pa lielo Venerna ezeru, pa kanāli uz lielo Vettera ezeru, tālāk uz Jalmāra ezeru, atkal pa kanāli — Melāra ezerā iekšā. Pa šo ūdensceļu sistēmu mazāki jūras kuģi var piebraukt pie rūpniecības centriem Zviedrijas vidienā. Starp citu arī — pie Vēstrosas.

Pag. nedēļu Vēstrosas ostiņā atveda poļu ogles krievu transporta kuģis „Tosno.” Tur no kuģa nobēga igauņu tautības jauneklis, 22 g. vecais Enns Kustins.

Kā tas norisinājies.

par to plašāk zina vēstīt laikraksts Stockholms-Tidningen, kuņa līdzstrādnieks intervējis Kustinu vēl pirms tā pieteikšanās policijā.

K. esot igauņu dzelzceļnieka dēls no Rakveres pilsētiņas; vecs tēvs esot vēl dzīvs, tēvabrālis deportēts, citu piederīgo neesot, citādi nebūtu varējis nobēgt, — piederīgos bargi sodītu. Beidzis ģimnaziju, tad mācījies Tallinā jūrskolā, kur uzņēmot tikai tādas, kam nav ārzemēs radnieku vai paziņu un kas nav apaļi bāreņi. Pēdējā laikā krievi ņēmot kuģu dienestā arī baltiešus, jo krievu trūkstot. Uz „Tosno” viņi bijuši pavisam 6 igauņi.

Kad „Tosno” pa ceļam apstājies Gēteborgā, uz tā ieradušies 2 krievu provokatori, kas mēģinājuši apvārdot igauņus, lai nobēgt no kuģa; stāstījušies esam veci jūrnieki, bet Kustins uc. neuzticējušies viņiem; taču viņam doma par nobēgšanas iespēju nedevusi miera. Viņš uz krievu kuģa jau 3 reizes agrāk apmeklējis zviedru ostas un ievērojis, ka šie cilvēki dzīvo daudz labāk. Kad „Tosno” Vēstrosā izkrāvis ogles, K. meklējis izdevību nobēgt.

Sasvilpošanās.

„Tosno” Vēstrosas ostiņā stāvējis 4 dienas. Priekšpēdējo dienu Kustins bijis uz kuģa klāja, kad pa ostmalu pastaigādamiēs kāds svešnieks svilpojies populāru igauņu dziesmiņu „Kuldranake” (Zelta krasts). Kustins atsvilpojies preti, pēc kam sākuši igauņi sarunāties — kā labi klājas, vai Zviedrijā daudz igauņu utl. Pēkšņi Kustinam aiz muguras izaudzis otrs stūrmans un bargi noprasījis, ko viņi runā. Kustins atpauzes atbildēt, ka otrs igauņis krastā interesējoties par repatriēšanos. Nogaidījis nakti izdevīgu mirkli, K. nolēcis no kuģa uz krastu un aizbēdzis.

Par apstākļiem Padomju Igaunijā K. īsi pastāstījis, ka lielos apmēros igauņi deportēti pag. gada martā. Atsevišķas personas deportējot visu laiku, bet no tam vairs daudz nebaido ties. Daudz deportēto igauņu esot nometināts Sibīrijā ap Jenisejas upi — izklaidus starp krieviem. Dzīves apstākļi tur ļoti grūti, bet dzīvi esot.

Krievi satraukušies par bēgšanu, un tas saprotams. Pēc K. izteikuma, krievu kuģa „Aurania” polītruks sodīts ar 25 g. koncentrācijas nometnē (no „Aurānias” pērngad Karlshamnas ostā nobēga jaunava Umnova, kas polītruka pavadībā bija apmeklējusi kino).

Kad atklājies, ka K. Vēstrosā nobēdzis, „Tosno” kapteinis Djačkovs ļoti satraukts griezies pie zviedru poli-

cijas, saukdams: „Ģelaiķe že oblavu!” Kad policija rīkojusies nesteidzīgi, kapteinis ziņojis uz Stokholmu krievu pārstāvības iestādēm. Steidzīgi ieradies konsulāta ierēdnis Aleksandrovskis. Šo vīru „uzknipsējis” kāds zviedru preses fotogrāfs; tad A. uzkleidzīs, ka diplomātus fotografēt aizliegts, un mēģinājis izraut fotografam kameru no rokām, tā ka uzcēlusies ķīvēšanās. Fotogrāfs paturējis kameru, un avīzēs varējam redzēt A. kā patreknu jaunu cilvēku.

Krievu viltība.

Galīgi saerrojies „Tosno” kapteinis braucis projām, bet tad — pēc 6 st. — atgriezies. Izrādījies, ka viņš atstājis kādā ostmalas restorānā 4 savus cilvēkus. Bet bijis velti — bēglis K. nav rādījies.

Pieprasot policijai K. notveršanu, atgādāšanu uz kuģi, kapteinis uzdevis ka bēglis „nozadzis” uzvalku un kabatas pulksteni. Par šo apvainojumu K. avīzniekam paskaidrojies: Esmu noplisis, kā redzat, nekāda cita uzvalka man nav. Un kas zīmējas uz kabatas pulksteni, tad laikam gan nevienam uz „Tosno” tāda nav.

Enns Kustins griezīšoties pie zviedru iestādēm pēc asila tiesības kā politisks bēglis.

NO RĪGAS RADIOFONA

Rīgas „lielvecākais”

(izpolkoma priekšsēdis) Arnolds Deglavs ziņoja: Rīgas iedzīvotāju skaits ātri pieaug (krievi un mongoļi sabrauc. Ref.). Vecrīgas rajonu drīz iztīrīs no drupām un gruvešiem (Tira jau 6. gadu). Teknikumam atjauno agrāko Centrālā pasta ēku Aspazijas bulvārī 7. Brīvības ielā noņems tramvaja sliedes, tur būs troleibusu satiksmē. Drīz pabeigs tilta būvi pār Daugavu, arī pār tiltu ies troleibusu, kas ir krievu izgudrojums.

Iļa Erenburgs.

atgriezies no Stokholmas „miera kongresa”, rakstījis, ka „ierindas zviedrs ir nobijies no kaļa, grib būt zemāks par zāli un klusāks par ūdeni.”

Pad. Latvijas valsts

apgāda direktors Šinkavecs: Pag. gadā izdevuši 800 dažādas grāmatas, plakātus, lapiņas, albumus etc., kopā 8 milj. eks. Īsais kurss iznācis jau 8. iespiedumā, kas visi izpārdoti (?). Staļina kopoti raksti iznākuši 16 sējumos. Latviski tulko un izdos visu dailliteratūru, kas godalgota ar Staļina prēmijām, — to sauks par „Zelta bibliotēku.” Turpina Raina, Andr. Upiša un Birznieka-Upiša kopotu rakstu izdošanu.

Krievu teātris Rīgā

(dir. Michails Pjerns) devis pavisam 642 izrādes. Iestudē lugu „Neaizmirstamais 1919. gads”, kuņā aktieris Jurovskis tēlos pašu Staļinu. Pārtulkoti izrādīšanai Viļa Lāča darbi „Vārds sievietēm” un „Zvejnieka dēla” dramatisējums.

KO MAKSA PSRS UN KO ŠVEICĒ rupjmaize, sviests un cukurs, par to interesantu tabulu sastādījis prof. A. Aizsilnieks un ievietojis to rakstā „Den nya sovjetryska rubeln” žurnāla „Kooperatören” 6. nrā:

1 kg rupjmaizes 1 kg sviesta 1 kg cuk.
1947. g. cietās cenas 3 r. 64 r. 15 r.
1949. g. cietās cenas 2.70 r. 57.60 r. 15 r.
1950. g. cietās cenas 2 r. 40.32 r. 13.20 r.
jeb zelta grammas 1950. g.
0,444 gr. 8,958 gr. 2,933 gr.
Tas pats maksā tagad Šveicē:
0,098 gr. 1,986 gr. 0,252 gr.